

УДК 338.001.36

JEL Classification: G34; O11; P26

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10\(43\).17-36](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).17-36)

М.В. Бугаєва, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Аналіз умов формування та функціонування корпоративного сектору України

У статті здійснено аналіз умов формування та функціонування корпоративного сектору України з метою визначення ключових чинників, що впливають на його розвиток, визначення потенційних перешкод та формулювання на цій основі ключових аспектів функціонування корпоративного сектору України в умовах війни. Зокрема, детально проаналізована сутність терміну «корпорація» та визначено ключові ознаки корпорацій. Визначені позитивні і негативні аспекти сучасних корпорацій, а також акціонерної форми господарювання в Україні у складних умовах господарювання під час війни з росією. Такий аналіз показав, що умови формування корпоративного сектору в умовах війни є складними і вимагають адаптивності, гнучкості та стратегічного мислення. Корпоративні підприємства повинні пристосовуватися до нових ринкових умов, забезпечувати стійкість та надійність своєї діяльності, та готуватися до можливих змін у політичному та економічному середовищі.

Здійснено статистичний огляд діяльності корпоративних підприємств та показників їх функціонування (на прикладі 5 підприємств) і аналіз результатів їх діяльності за 5 років. Проведено аналіз умов їх формування та функціонування, зокрема таких компаній: Акціонерне товариство «Українська оборонна промисловість», ДП «Аеропорт «Бориспіль»», Адміністрація морських портів України (АМПУ), Державна продовольчо-зернова корпорація України (ДПЗКУ), ДП «Енергоатом». З проведеного дослідження 5 корпорацій різних галузей економіки України, можна побачити, що саме умови війни в Україні серйозно вплинули на функціонування корпоративного сектору країни. Деякі підприємства не змогли вжити превентивних заходів і виявили негнучкість через негативні наслідки військових дій, які безпосередньо вплинули на їх діяльність та умови функціонування. Проте, незважаючи на виклики та труднощі, окремі корпорації змушені були пристосовуватися та знаходити стратегії виживання. І відповідно вони демонструють стабільні та навіть позитивні результати.

корпорація, корпоративний сектор, корпоративні підприємства, корпоративні стратегії, умови функціонування корпоративного сектору

Постановка проблеми. Корпоративний сектор визнається однією з найбільш перспективних та динамічних галузей світової економіки. Його вплив охоплює як національну економіку, так і соціальну сферу, утворюючи необхідну основу для сталого розвитку. З метою забезпечення ефективного розвитку цього сектору, важливо визначити умови його формування, гнучку систему та слідкувати за новітніми тенденціями та інноваціями.

Прогрес корпоративного сектора визначає економічну безпеку та добробут країни, враховуючи його ключову роль у формуванні внутрішнього валового продукту. З метою забезпечення стабільного зростання, важливо систематично досліджувати умови, що формують та визначають функціонування корпоративного сектору.

Знання особливостей цього сектору є важливим для керівників, бізнесменів та інвесторів, оскільки воно дозволяє розуміти ринкові умови, правове середовище та фінансові аспекти, пов'язані з його діяльністю. Проведення аналізу умов формування та функціонування корпоративного сектору в Україні є актуальним завданням, яке допоможе розкрити основні тренди, проблеми та перспективи розвитку цієї сфери в контексті національної економіки.

Отже, вивчення умов його формування та функціонування дозволить, по-перше, зрозуміти основні тренди, проблеми та перспективи розвитку цього сектору в контексті національної економіки. По-друге, аналіз даної теми може дати важливі висновки для політичних та економічних рішень, спрямованих на підтримку та розвиток корпоративного сектору. Розуміння того, які умови сприяють його ефективному функціонуванню, може сприяти формуванню відповідного регуляторного середовища та політики, що сприятимуть стабільному розвитку сектору. Нарешті, дослідження цієї теми актуальне з практичної точки зору для бізнесу та інвесторів, які зацікавлені в успішному веденні ділової діяльності в Україні. Аналіз умов формування та функціонування корпоративного сектору може надати їм значиму інформацію про ринкові умови, особливості правового середовища, фінансові аспекти та ризики, що пов'язані з роботою в цьому секторі. В цілому, дослідження з даної теми може бути корисним для різних зацікавлених сторін, сприяючи розвитку корпоративного сектору України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сфері корпоративного функціонування та формування акціонерних товариств проводилися важливі дослідження відомими експертами різних галузей науки та практики. Серед вчених-економістів та фахівців з державних та ринкових інститутів, які взяли участь у цих наукових дослідженнях, варто відзначити М. Бурмаку [6], О. Вінник [8-10], С. Гончарук [12], О. Гуцалюк [15], Т. Заєць [22], О. Мельник [27], М. Попович [6], Л. Савчук [17], І. Саракун [38], А. Сірко [41], А. Смітюх [42], Т. Фролову [44] та інших. Їхні дослідження фокусувалися на стані, формуванні та особливостях функціонування акціонерних товариств в Україні та за кордоном, а також порівнянні основних переваг товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) у порівнянні з акціонерними товариствами, вони звертали увагу на різницю між приватними акціонерними товариствами (ПрАТ) та публічними акціонерними товариствами (ПАТ). Такий підхід дозволив отримати глибокий аналіз стану та еволюції різних форм корпоративних структур, сприяючи більш точному розумінню сутності та перспектив подальшого розвитку акціонерних товариств в контексті української економіки.

Незважаючи на зростаючий інтерес науковців до різних аспектів корпоративного сектора, проблеми, пов'язані із сучасними умовами його формування та функціонування в Україні, залишаються недостатньо вирішеними. Отже, ці питання вимагають подальших наукових досліджень для з'ясування впливових чинників та визначення ефективних стратегій для ефективного функціонування корпоративного сектору у сучасних умовах в Україні. Висвітлення цих аспектів має велике значення для розвитку сталого підприємництва та сприяння сталому соціально-економічному розвитку в цілому.

Аналіз умов формування та функціонування корпоративного сектору України - це широка та складна тема, яка охоплює різні аспекти економічної, правової та соціальної сфер. Деякі аспекти цієї теми ще не недостатньо вивчені, зокрема, вони включають оцінку сучасних умов формування та функціонування корпоративного сектору України, аналіз фінансового стану підприємств в корпоративному секторі. Важливо провести детальний аналіз визначеного пункту для отримання повного розуміння стану справ у даній області.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає в комплексному аналізі умов формування та функціонування корпоративного сектору України з метою визначення ключових чинників, що впливають на його розвиток, визначення потенційних перешкод та формулювання на цій основі пропозицій для оптимізації корпоративного управління в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток країни невіддільно пов'язаний з корпоративним сектором, який виступає рушійною силою сталого економічного та соціального зростання. Акціонерна форма власності становить приблизно три чверті промислового потенціалу України, визначаючи його ключовий внесок у господарський ландшафт. Це підкреслює важливість корпоративного сектору у формуванні стійкої економіки та сприяттві соціальному прогресу. Активна участь корпорацій у господарському житті країни свідчить про їхню значущість у досягненні національних розвиткових цілей.

В сучасних умовах, коли економіка України потребує відновлення та продовжує зберігатись прагнення її конкурентоспроможності в європейському економічному просторі, вирішальною стає необхідність розробки ефективних довгострокових економічних стратегій відновлення та зростання. Впровадження цих стратегій можливе лише за активної участі різноманітних корпоративних структур. Для досягнення ефективного управління важливо глибоко розуміти суть, особливості та умови формування, а також основні аспекти функціонування корпоративного сектору України у сучасних умовах. Таке розуміння окреслених питань є ключовим фактором для формування ефективних управлінських рішень у майбутньому. Ці рішення повинні бути націлені на підвищення конкурентоспроможності та інтеграцію України в європейський економічний простір та подолання негативних соціально-економічних наслідків, що спричинені війною.

У сучасній економічній та правовій літературі існує певна невизначеність щодо терміну «корпорація». Важливо відзначити, що це поняття не є новим, і вже у своїй праці «Дослідження про природу та причини багатства народів» Адам Сміт використовував його для опису акціонерної форми організації підприємництва [21]. Це свідчить про те, що корпорація, як концепція, має своє коріння у попередніх економічних дослідженнях.

Різні країни мають різне трактування поняття «корпорація» у своєму законодавстві. Наприклад, у США термін не знаходить прямого визначення в законах. У деяких інших юрисдикціях термін «корпорація» використовується в широкому контексті, часто виступаючи як синонім акціонерного товариства (АТ). Це важливо враховувати при подальшому дослідженні [31].

У сучасному бізнес-середовищі, термін «корпорація» традиційно розглядається як форма організації, де влада та управління чітко відділені одне від одного.

Отже, можна зазначити, що корпорація представляє собою динамічну та постійно змінну систему, де взаємодіють процеси функціонування і розвитку. Ці підприємства формуються шляхом об'єднання капіталів з метою отримання прибутку. Основною метою корпоративного об'єднання є координація підприємницької діяльності своїх членів, забезпечення їхніх прав та представлення загальних інтересів в різних органах.

У економічній літературі визначаються ключові ознаки корпорацій, що включають [2, 7, 11, 17, 32, 40, 45]:

1. Юридичний статус та підприємницьке товариство: корпорація є юридичною особою, організованою колективом осіб та капіталів. Її статус передбачає проведення спільної соціально корисної діяльності, об'єднуючи наукові, виробничі та комерційні інтереси;

2. Корпоративні права та зобов'язання учасників: кожен учасник корпорації має свої корпоративні права та несе визначені зобов'язання;

3. Обмежена відповідальність учасників: учасники корпорації несуть обмежену відповідальність, переважно в межах своїх корпоративних прав;

4. Централізоване управління: корпорацією керує централізована структура управління. Органи, які виконують управлінські функції, доручені керівництву корпоративною юридичною особою, часто використовують найманий персонал для здійснення управлінських обов'язків;

5. Безстроковий період існування: корпорації існують безстроково, оскільки їх функціонування не залежить від виходу їхніх учасників.

Ці ознаки визначають не лише правовий статус корпорацій, а й їхню організаційну структуру та спосіб функціонування.

Остання редакція Закону України «Про акціонерні товариства» (від 27.07.2022 № 2465-IX) у ст. 3 визначає, що акціонерне товариство - це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [34]. У статті 6 визначені типи АТ: публічні акціонерні товариства та приватні акціонерні товариства.

Розповсюдженість акціонерної форми господарювання ґрунтується не лише на характеристиках поточної економічної обстановки, які визначають процеси корпоратизації, але й на конкретних перевагах, пов'язаних із створенням та функціонуванням корпоративних підприємств.

Початок 90-х років минулого століття відзначився стартом становлення корпоративного сектору в Україні. Період прийняття перших «ринкових» законів в Україні призначив початок становленню акціонерних товариств, які приймали різні форми, такі як закриті та відкриті. У цей час виникав інтенсивний розвиток фінансового сектору, що включав у себе комерційні банки, страхові компанії та учасників ринку цінних паперів. Також з'являлися відкриті акціонерні товариства, чій статут дозволяв здійснювати різні види підприємницької діяльності та пропонували їх для публічного розміщення на фондових біржах. Важливим аспектом є те, що акції, емітовані такими товариствами, не завжди були належним чином забезпечені «якісними» активами. Це створювало певні ризики та виклики для інвесторів та економічної стійкості в цілому.

Корпорації характеризуються як позитивними, так і негативними аспектами. До позитивних сторін їхньої діяльності варто відзначити наступне:

1. Концентрація ресурсів: корпорації забезпечують концентрацію капіталів та інших ресурсів, що сприяє ефективній організації та використанню ресурсів великими масштабами;

2. Широкі можливості залучення капіталу: корпорації відкривають широкий спектр можливостей для залучення капіталу, включаючи іноземний капітал, що сприяє їхньому фінансовому розвитку;

3. Технологічний прогрес: корпорації володіють сучасними технологіями виробництва, що дозволяє їм ефективно використовувати ресурси та виготовляти продукцію вищої якості. Це сприяє зростанню продуктивності в економічній системі в цілому;

4. Підтримка доходів бюджету: Корпорації сприяють зростанню доходів бюджету через сплату податків та інших обов'язкових внесків, що важливо для фінансування різних галузей.

Незважаючи на ці позитивні аспекти, слід також враховувати можливі негативні наслідки корпоративної діяльності.

Науковці, такі як А. Сірко [41], В. Прохорова [32], О. Близнюк [5], О. Любкіна [25], Т. Пімоненко [31], визначають недоліки функціонування корпоративних структур, серед яких можна визначити:

1. Можливість монополізації: за певних умов концентрації влади над ринком існує ризик, що корпорація може перетворитися в монополію, що негативно впливає на конкурентність;

2. Маніпулювання цінами: деякі вчені вказують на те, що корпорації можуть використовувати свої можливості для управління рівнем цін на ринку задля власної вигоди, що може вплинути на споживачів;

3. Ризик інноваційного застою: відсутність конкуренції може призвести до інноваційного застою, коли корпорації не відчують потреби в удосконаленні технологій та контролі якості, що може загрожувати загальному прогресу.

Ми також визначаємо переваги та недоліки акціонерної форми господарювання в Україні у складних умовах господарювання під час війни з росією. Отже, до переваг можна віднести:

1. Можливість залучення інвестицій: АТ можуть легше залучати фінансування та інвестиції на фоні війни. Це дозволяє їм збільшити капітал для подолання труднощів та розвитку;

2. Розподіл ризиків: структура АТ дозволяє розподіляти ризики між власниками акцій, що може бути важливим у нестабільних умовах війни;

3. Прозорість та залучення талановитих керівників: АТ часто прагнуть до вищого рівня прозорості в управлінні, що може сприяти відновленню довіри в умовах війни. Також приваблює талановитих керівників через систему стимулів.

Недоліки:

1. Вразливість до фінансових турбуленцій: АТ можуть бути більш вразливими до фінансових коливань та змін на ринку під час воєнних дій;

2. Короткострокова орієнтованість: деякі акціонери можуть прагнути до швидкого повернення інвестицій, що може перешкоджати стратегіям, які вимагають довгострокового планування та стійкості;

3. Небажання інвестувати в умовах нестабільності: війна може викликати невпевненість серед потенційних інвесторів, які можуть утримуватися від вкладання коштів в умовах нестабільності;

4. Втрата активів та інфраструктури: військові дії можуть призвести до втрати активів та знищення інфраструктури, що впливає на фінансове становище АТ;

Усі ці аспекти взяті разом формують складну картину умов формування та функціонування корпоративного сектору України. Всі ці аспекти важливі для аналізу ефективності корпоративних структур та розуміння можливих викликів, які вони можуть ставити перед економічною системою.

Наразі необхідно визначити загальні умови формування корпоративного сектору України в умовах війни можуть, адже вони наразі є складними і вимагають специфічних менеджерських підходів. Ми пропонуємо визначити наступні найвагоміші фактори, які впливають на формування корпоративного сектору під час війни (Таблиця 1).

Таблиця 1 - Умови формування корпоративного сектору України

Умови	Наслідки для корпоративного сектору
1. Геополітична нестабільність	Умови війни призводять до геополітичної нестабільності, що створює невизначеність щодо зовнішніх ринків та можливостей для компаній. Підприємства змушені пристосовуватися до змін в політичних умовах та реагувати на нові виклики.
2. Глобальні зміни в галузях	Деякі галузі можуть зазнати значних змін через вплив війни. Підприємства повинні бути готові до переорієнтації своєї діяльності або впровадження нових стратегій, орієнтованих на ринкові тенденції.

Продовження табл.1.

3. Політична та економічна нестабільність	Війна може призвести до політичної і економічної нестабільності в країні. Це може вплинути на діяльність підприємств, їх здатність залучати інвестиції та розвиватися.
4. Зміна ринкових умов	Умови війни можуть призвести до зміни ринкових умов, таких як зміна попиту та пропозиції, поява нових конкурентів, зміна ринкових цін і тарифів. Корпоративні підприємства повинні бути готові до таких змін і вміти адаптуватися до нових умов.
5. Ризики безпеки	Умови війни можуть призвести до збільшення ризиків безпеки для корпоративних підприємств. Це може включати загрози фізичної безпеки співробітників і майна, кібератаки та шпигунство. Підприємства повинні приділити належну увагу заходам безпеки для захисту своїх активів.
6. Необхідність диверсифікації	В умовах війни може бути важливо диверсифікувати бізнес-процеси та ринки збуту. Підприємства можуть звернути свою увагу на пошук нових ринків і розширення діяльності в інших галузях або регіонах.
7. Взаємодія з державним сектором	У складних умовах війни може бути важливо для корпоративних підприємств встановлювати ефективну взаємодію з державним сектором. Це може включати отримання підтримки від уряду, участь у вирішенні економічних проблем і співпрацю з державними органами.
8. Забезпечення фінансування	Умови війни можуть призвести до обмеження доступу до фінансування для підприємств. Банківська система може бути погано функціонуючою або інвестори можуть бути небезпечними і не зацікавленими в ризикованому бізнесі. Корпоративні підприємства можуть потребувати пошуку альтернативних джерел фінансування, таких як інвестиції з-за кордону або укладання партнерських угод.
9. Зміна позиціонування на ринку	Умови війни можуть вимагати зміни стратегії позиціонування на ринку для корпоративних підприємств. Раніше експортно-орієнтовані підприємства можуть звернути свою увагу на розвиток внутрішнього ринку, зокрема на задоволення потреб військової промисловості та інших важливих секторів економіки.
10. Зміна попиту та споживчої поведінки	Війна може призвести до зміни попиту на товари і послуги. Попит на певні види продукції може зменшитися, у той час як попит на іншу продукцію, пов'язану з ремонтом та відновленням, може зрости. Підприємства повинні бути готові підлаштуватися під нові ринкові умови та надавати товари та послуги, які відповідають зміни попиту.
11. Реформи та демократизація	Війна може послужити каталізатором для потреби у проведенні реформ та демократизації країни. Це може створити нові можливості для корпоративного сектору, зокрема залучення іноземних інвестицій та розвитку ринку.
12. Кадровий потенціал	Війна може вплинути на кадровий потенціал підприємств. Від'їзд навченого персоналу, зростання безробіття або загроза безпеки можуть створити виклик для підприємств щодо утримання та залучення компетентних працівників.
13. Постачання та логістика:	Умови війни можуть впливати на постачання сировинних матеріалів та компонентів для виробництва товарів. Блокади, перешкоди в перевезенні та нестабільність міжнародних маршрутів можуть ускладнити логістичні процеси підприємств.
14. Інфраструктура та доступ до ресурсів	Війна може спричинити пошкодження інфраструктури, такої як дороги, залізниці, енергетичні мережі та інше. Корпоративним підприємствам може бути складно забезпечити безперебійну роботу через обмежений доступ до ресурсів.
15. Зміна правового середовища	Умови війни можуть призвести до зміни правового середовища, включаючи зміну законодавчих актів та регулятивних політик. Корпоративні підприємства повинні враховувати ці зміни та адаптувати свою діяльність, дотримуючись нових законодавчих вимог.
16. Залежність від іноземних ринків	Якщо корпоративні підприємства в Україні мають значний експортний обсяг і залежать від іноземних ринків, то війна може вплинути на їхню стійкість. Політична нестабільність, митні та торговельні обмеження можуть ускладнити збут продукції на міжнародних ринках.
17. Інноваційність та управління ризиками	В умовах війни, підприємства повинні виявити інноваційність, щоб знаходити нові шляхи розвитку. Також важливо ефективно управляти ризиками, пов'язаними зі змінами в економічному, політичному та соціальному середовищі.

Продовження табл.1.

18. Інновації та адаптація	Умови війни вимагають від підприємств зосередження на інноваціях та швидкій адаптації до змін. Розвиток нових технологій та ефективних бізнес-моделей може стати стратегічним інструментом для виживання та розвитку.
19. Підтримка влади	Важливо, щоб влада надавала підтримку корпоративному сектору, створюючи сприятливі умови для бізнесу, впроваджуючи заходи стимулювання та забезпечуючи правовий захист.
20. Міжнародні партнерства	Умови війни можуть вимагати від корпоративного сектору активної участі в міжнародних партнерствах та об'єднаннях для захисту інтересів та розвитку спільних стратегій.

Джерело: складено автором

Як видно з таблиці, умови формування корпоративного сектору в умовах війни є складними і вимагають адаптивності, гнучкості та стратегічного мислення. Корпоративні підприємства повинні пристосовуватися до нових ринкових умов, забезпечувати стійкість та надійність своєї діяльності, та готуватися до можливих змін у політичному та економічному середовищі. Розвиток стратегій, спрямованих на забезпечення ефективності та стійкості діяльності, може бути важливим завданням в контексті корпоративних стратегій гнучкості та пристосування в умовах війни.

У 2020 році 15 найбільших державних підприємств понесли загальний збиток у розмірі 42 млрд грн, згідно із даними, зібраними командою SOE Weekly [29]. Ця інформація базується на фінансових показниках, які були опубліковані на веб-сайтах та в ЗМІ. З цього переліку підприємств дев'ять виявилися збитковими, і загальний обсяг їхніх фінансових втрат становив 72,4 млрд грн. Найбільше збитків зафіксовано у таких компаніях:

1. «Укренерго» - 27,5 млрд грн;
2. «Нафтогаз» - 19 млрд грн;
3. «Укрзалізниця» - 11,9 млрд грн;
4. «Державна продовольчо-зернова корпорація» - 5,9 млрд грн;
5. «Енергоатом» - 4,8 млрд грн;
6. «Украерорух» - 1,5 млрд грн;
7. Міжнародний аеропорт «Бориспіль» - 1,5 млрд грн;
8. «Аграрний фонд» - 0,2 млрд грн;
9. «Автомобільні дороги України» - 0,1 млрд грн [29].

Такий стан речей відображає складну фінансову ситуацію в ряді державних компаній, яка вимагає уважного аналізу та можливих заходів для поліпшення їхньої ефективності та стабілізації фінансів.

Наприкінці 2020 року шість державних підприємств відзначилися прибутковою діяльністю, підсумковий прибуток яких склав 30,1 млрд грн. Зазначимо конкретні цифри прибутку для кожного з них:

1. «Оператор газотранспортної системи України» (ОГТСУ): 20,4 млрд грн;
2. «Укргідроенерго»: 4,1 млрд грн;
3. «Адміністрація морських портів України»: 2,7 млрд грн;
4. «Укроборонпром»: 2,5 млрд грн;
5. Поліграфічний комбінат «Україна»: 0,2 млрд грн;
6. «Укрпошта»: 0,2 млрд грн

Це свідчить про різноманітність фінансових результатів державних підприємств за вказаний період і підкреслює роль прибуткових компаній у сприянні стійкості та розвитку економіки. Проте варто зауважити, що такі результати окреслені підприємства показували до війни.

Важливо зазначити, що більшість з названих державних підприємств мають статус природних монополій, і їхні тарифи підлягають встановленню державними

регуляторами. З цього випливає, що можливі збитки цих підприємств частково пов'язані із покладенням на них суспільних обов'язків (PSO), які не компенсуються державою, а також із низькими тарифами.

Ця обставина розкриває додаткові фактори, що впливають на фінансовий стан цих компаній. Низькі тарифи та відсутність повного відшкодування за суспільні обов'язки можуть призводити до утворення збитків, що вимагає уважного розгляду та можливих коригувань у системі регулювання та фінансування державних підприємств.

Під час введення воєнного стану в Україні не обов'язково подавати статистичну звітність, але не зважаючи на це, понад 30 тисяч компаній надали Держстату інформацію про свою фінансову діяльність. Розглянемо показники найбільших компаній України за оборотом у 2022 році (Таблиця 2, Рисунок 1).

Таблиця 2 - Найбільші компанії України за обігом у 2022 році

Назва	Обіг, млрд грн	Галузь
АТ «НАК «Нафтогаз України»	169,9	Нафтогаз
ОВ «АТБ-Маркет»	148,3	Роздрібна торгівля
ТОВ «Д.Трейдинг»	144,2	Електроенергетика
ДП «НАЕК «Енергоатом»	134,2	Електроенергетика
ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз трейдинг»	132	Торгівля газом
АТ «Укргазвидобування»	86,4	Добування газу
ПрАТ «НЕК «Укренерго»	82,3	Передача електроенергії
АТ «Українська залізниця»	74,6	Транспорт
ТОВ «Сільпо-фуд»	70	Роздрібна торгівля
ТОВ «Кернел-трейд»	68	Оптова торгівля агропродукцією
ТОВ «ОККО-бізнес партнер»	67,3	Оптова торгівля паливом
ТОВ «Тедіс Українаа»	65	Оптова торгівля тютюном
ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»	58,1	Торгівля газом
ДП «Гарантований покупець»	54,1	Торгівля електроенергією
ПАТ «Запоріжсталь»	47	Металургія
ПрАТ «МХП»	46,7	Оптова торгівля м'ясом
ТОВ «Оператор газотранспортної системи України»	46	Трубопровідний транспорт
ТОВ «БадМ»	44,6	Оптова торгівля фармою
ТОВ «Оптіма-фарм»	44,3	Оптова торгівля фармою
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	44,2	Добування вугілля

Джерело: складено автором за джерелом [4]

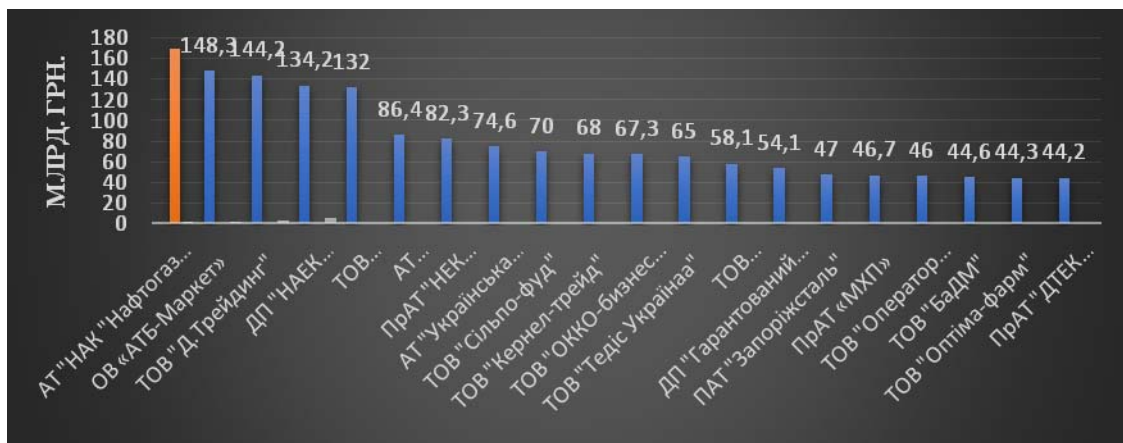

Рисунок 1 - Найбільші компанії України за обігом у 2022 році

Джерело: складено автором на основі [4]

З аналізу даного списку видно, що лише дев'ять компаній-лідерів продемонстрували зростання обсягів продажів в 2022 році у порівнянні з попереднім роком. Серед цих компаній виділяються: «Д. Трейдинг», «Енергоатом», Газопостачальна компанія «Нафтогаз трейдинг», «Укренерго», «ОККО-бізнес партнер», «Тедіс Україна», Газопостачальна компанія «Нафтогаз України», «МХП», «ДТЕК Павлоградвугілля». Ці компанії є винятковими в контексті зростання обсягів продажів, що вказує на їх ефективність та конкурентоспроможність на ринку. Загальний аналіз цього переліку дозволяє зробити певні висновки щодо динаміки у секторі та визначити компанії, які досягли значущих результатів.

Державна газопостачальна компанія «Нафтогаз України» показала найбільше зростання обсягів продажів від 2,9 млрд грн до 58,1 млрд грн. Це значуще зростання можна пояснити тим, що умови війни призвели до примусового переходу значної кількості споживачів газу на обслуговування цим постачальником.

Серед восьми компаній у списку, які перебувають у державній власності, треба відзначити, що бенефіціаром трьох з них є Рінат Ахметов. Ці компанії включають «Д.Трейдинг», «ДТЕК Павлоградвугілля» і «Запоріжсталь». До групи «Нафтогаз» належать п'ять компаній: НАК «Нафтогаз України», газопостачальна компанія «Нафтогаз трейдинг», «Укргазвидобування», газопостачальна компанія «Нафтогаз України» та «Оператор газотранспортної системи України». У розглянутому списку найбільших продавців також присутні два оптові постачальники фармацевтичних засобів - «БадМ» і «Оптима-фарм». Варто відзначити, що, незважаючи на невелике зменшення їхніх продажів у порівнянні з 2021 роком, це було лише на кілька відсотків.

Наступним кроком у дослідженні є статистичний огляд діяльності корпоративних підприємств та показників їх функціонування (на прикладі 5 підприємств і аналіз їх за 5 років) та проведення аналізу умов формування та функціонування корпоративного сектору України на їх прикладі; дати оцінку їх діяльності та спрогнозувати тенденції подальшого розвитку.

1. Акціонерне товариство «Українська оборонна промисловість», 100 відсотків акцій якого належать державі, шляхом перетворення Державного концерну «Укроборонпром». Організаційно-правова форма ДП «Укроборонпром» – це «концерн». Державний концерн «Укроборонпром» виступає ключовим виробником озброєння та військової техніки в Україні. У його складі об'єднані 118 суб'єктів господарювання, що включають 7 казенних підприємств, 99 державних підприємств та 12 акціонерних товариств. Це стратегічне управління дозволяє концерну забезпечувати комплексний розвиток та виробництво військової продукції, зміцнюючи його позицію на ринку [19].

У 2019 році ДП «Укроборонпром» займало четверте місце серед великих державних підприємств за вартістю активів та обороту. Згідно з Таблицею 3, фінансові показники компанії були позитивними. Варто відзначити зростання вартості акціонерного капіталу. Тим не менше, у цьому ж році відзначалося зниження прибутковості. Загальна картина свідчить про стабільність та певний ріст компанії, що виявляється у позитивних фінансових показниках. Незважаючи на труднощі, пов'язані зі зниженням прибутковості у 2019 році, «Укроборонпром» виявляється важливим учасником ринку, демонструючи здатність до адаптації та зміцнення свого позиціонування. Згідно з оприлюдненими даними, чистий дохід від реалізації продукції в 2021 році значно зріс і склав 17,1 млрд гривень. Порівняно з минулим роком, це представляє суттєвий приріст, а саме на 2,72 млрд гривень (у 2020 році, за інформацією «нової команди», він становив 14,38 млрд грн, у 2019 – 13,7 млрд грн) [30]. Порівняно із 2015-2019 рр., чистий дохід значно зменшився (у 2019 р. – 39,907 млрд, 2021 р. – 17,1 млрд, відповідно зменшився у 2,3 рази). Також, спостерігалось покращення прибутку, який заявлений на рівні 517,6 млн гривень у 2021 році, тоді як цей показник у 2020 році становив лише 242,9 млн грн. При цьому, наприклад, за результатами 2019 року концерн «Укроборонпром» відзвітував про 1,2 млрд грн прибутку [30].

Отже, зазначений позитивний тренд в доходах у 2015-2019 рр. і у 2020-2021 рр. вказує на успішну ефективність стратегій, призначених для збільшення обсягів продажу. Це свідчить про стабільність та певну динаміку розвитку компанії, підтверджуючи її потенціал у сучасних умовах ринкової конкуренції. Зауважимо, що зростання показників у підприємств концерну, не дивлячись на певні труднощі, було впевнено передбаченим. Особливо це стосується позитивних змін, очікуваних в контексті істотного відновлення зовнішньоекспортної діяльності після карантину. Очікувалося укладання контрактів та виплата за ними, а також виконання великих замовлень від ДООЗ та відповідне авансування цих робіт. За 2022-2023 рр. фінансова звітність підприємства на його офіційному сайті відсутня, тому ми не можемо аналізувати його функціонування за цей період, зокрема під час повномасштабної війни і в тяжкій ситуації постійних викликів.

2. ДП «Аеропорт «Бориспіль». У 2019 році Аеропорт «Бориспіль» займав дев'яте місце серед великих державних підприємств за вартістю активів і дванадцяте місце за розміром доходів серед перших 15 компаній. Зазначимо, що аеропорт слугував місцем праці для близько 4400 фізичних осіб. Його відносно висока прибутковість підтверджується показниками рентабельності активів і капіталу (див. таблицю 3). Проте можна побачити певну негативну динаміку чистого фінансового результату і рентабельності капіталу у 2019 році в порівнянні із попереднім 2018 р. У 2020 році чистий дохід становив вже 2070843 тис. грн, що в 2 рази менше ніж у 2019 році, а у 2021 – 3626875 тис. грн, що демонструє позитивну динаміку на 1,7 рази більше попереднього року, у 2022 році – 637760 тис. грн, що демонструє суттєве скорочення. Збитки у 2020 році – 421282 тис. грн, 2021 – не має, 2022 – 1806205 тис. грн [18]. У період воєнного стану державне підприємство зберегло свій персонал, виплачуючи працівникам 2/3 заробітної плати, щоб утримати висококваліфікованих спеціалістів. Вартість оплати праці та рахунків за електроенергію для аеропорту «Бориспіль» складає 3,2 млн євро щомісяця. Додатково, аеропорт витратив близько 2 млн євро на відновлення інфраструктури, яка постраждала від російського вторгнення. «Бориспіль» витримав дві атаки на початку російського наступу на Київ у лютому 2022 року, після чого був тимчасово закритий. Саме така ситуація і чинник війни найбільше вплинули на його діяльність і фінансові результати [18].

Таблиця 3 - Основні фінансові показники показники найбільших компаній України за 2015-2019 рр.

	Чистий дохід, тис. грн					Чистий фінансовий результат, тис. грн					Акціонерний капітал, тис. грн					Рентабельність капіталу, %				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
1. ДП «Укроборонпром»	21601083	28250640	28452661	37626562	39907443	169093	1507462	2312676	3664408	1687950	42681354	14233579	20630255	22990398	29596926	0,6	10,7	13,5	16,8	6,0
2. ДП Аеропорт» Бориспіль»	2515943	3352792	3870048	4279226	4476477	69640	1385931	1731420	1857920	1532861	5499 863	5801300	6212 029	71639081	12381337	13,1	24,5	28,8	27,8	17,1
3. Адміністрація морських портів України (АМПУ)	6810663	7297604	7633560	6747880	7020799	3847292	3854369	3605587	2754984	1631058	18684177	19286691	19879489	20770154	20134528	22,1	20,3	18,4	13,6	8,1
4. Державна продовольчо-зернова корпорація України (ДПЗКУ)	12418410	13098028	10415414	10578436	14104879	-3029460	-770642	-1518487	-1469849	-1920430	-4311207	-4197447	-5732260	-7244160	-9510004	-	-	-	-	-
5. ДП «Енергоатом»	32903883	36067864	38487690	44055259	48846595	1168184	187126	-1321755	4631828	3773641	155610710	159616296	158420443	130175217	134122148	0,8	0,1	-0,8	3,6	2,9

Джерело: складено автором на основі джерела [50]

3. Адміністрація морських портів України (АМПУ) є окремим підприємством, заснованим 2013 року в результаті реформи морської галузі в Україні. У 2019 році АМПУ зайняла сьому позицію за обсягом активів і дев'яту за доходами серед великих державних підприємств. Компанія налічує близько 7200 співробітників. Дохід підприємства залишався стабільним протягом останніх шести років, однак у 2019 році спостерігалось зменшення прибутку через збільшення операційних витрат [50]. У таблиці 3 можна побачити зменшення акціонерного капіталу у 2019 році в порівнянні з 2018 р., також зменшився чистий фінансовий результат і суттєво зменшилась рентабельність капіталу [50]. У 2020 році чистий дохід склав 7377266 тис. грн, у 2021 – 7087395 тис. грн, 2022 – 3272901 тис. грн, збиток у 2022 році – 560853 тис. грн. Таке суттєве зменшення чистого доходу у 2022 році, у 2,2 рази і збитки пояснюються фактором війни і збитками, які підприємство отримало через пошкодження інфраструктури, простої тощо. Внаслідок російської війни, українські порти Чорного та Азовського морів перебувають у блокаді. Раніше ці порти відігравали ключову роль, обслуговуючи дві третини зовнішньої торгівлі України. Через морські порти проходило щонайменше дві третини від загального обсягу української зовнішньої торгівлі - в січні 2022 року через них проходило в середньому півмільйона тонн вантажів за день. Уже за перші два тижні війни обсяги перевалки скоротились на 420 тисяч тонн, йдеться у дослідженні аналітичного ресурсу GMK Center [49]. Зазначена ситуація вимагає від урядовців та експортерів країни пошуку нових логістичних рішень для забезпечення нормального функціонування торговельних потоків. Відповідно, підприємство має знайти альтернативні рішення та розробити нову стратегію в умовах війни та її наслідків.

4. Державна продовольчо-зернова корпорація України (ДПЗКУ). ДПЗКУ є вертикально інтегрованою компанією сільськогосподарського сектору. Вона є національним оператором зернового ринку України та лідером у сфері зберігання, переробки транзитного перевезення та експорту зерна [50]. У 2019 підприємство визнано восьмим серед великих державних підприємств України за обсягом активів та шостим за доходами. Варто відзначити, що компанія продовжувала стикатися із збитками. Основною причиною негативних фінансових показників ДПЗКУ, як стверджувалося, є неправильне використання кредиту у розмірі 3 мільярдів доларів США, отриманого від експортно-імпортного банку Китаю в 2012 році. Зазначений кредит мав за мету придбання китайських засобів захисту врожаю, насіння та сільськогосподарського обладнання, а також підтримку експорту українського зерна до Китаю. Незважаючи на те, що було виплачено 1,5 мільярдів доларів США, фінансова звітність ДПЗКУ показала отримання менше, ніж 387 мільйонів доларів США. Оскільки кредит було надано під державну гарантію, згідно з кредитною угодою державний бюджет України несе зобов'язання на суму понад 1 мільярд доларів США. У 2020 році компанія зафіксувала чистий збиток у розмірі 5,8 мільярдів гривень, що значно перевищує суми збитків за попередні роки [50]. Чистий дохід у 2020 році склав 7116175 тис. грн, що майже вдвічі менше ніж у 2019 році [1]. Відтак, можна побачити, що підприємство продовжує демонструвати від'ємні результати діяльності, які можна логічно пояснити

У листі першого заступника міністра фінансів, Дениса Улютіна, адресованому Кабінету міністрів, висвітлено ключові ризики бюджету на 2023 рік. Зокрема, наголошено, що навіть у випадку виконання фінансового плану ДПЗКУ на поточний рік (2023 рік), організація має зазнати збитків у розмірі 197,4 мільйона доларів. Ця ситуація вказує на серйозні труднощі, які можуть виникнути навіть у випадку виконання поставлених фінансових цілей. Такий прогноз має важливе значення для

розуміння стабільності та ефективності фінансових процесів у країні. Відзначено, що відсутність деталей щодо конкретних факторів, що призводять до зазначених збитків, ускладнює розуміння внутрішньої динаміки ДПЗКУ. Це може вимагати додаткового аналізу та уточнень для розкриття суті проблеми та виявлення можливих заходів для її вирішення. Ми вбачаємо, що під час війни має бути системний підхід до управління ризиками та розробка превентивних заходів для попередження негативних наслідків для економічної стійкості підприємства [28].

5. ДП «Енергоатом». У 1996 році було засновано Державне підприємство «Енергоатом» – ключовий учасник енергетичного сектору України. Завдяки використанню атомної енергії, воно забезпечує близько 55% загального обсягу електроенергії в країні. ДП «Енергоатом» веде управління чотирма атомними електростанціями, розташованими на території України. Всього на їхньому обліку числяться 15 атомних енергоблоків, які спільно мають загальну встановлену потужність у розмірі 13,8 гігават. Це свідчить про значущий внесок компанії у виробництво електроенергії та її постачання на національному рівні. Важливо відзначити, що ДП «Енергоатом» відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності енергетичної системи країни та відповідає за великий обсяг електроенергії, що надходить до національної мережі [50]. У 2019 році Державне підприємство «Енергоатом» займало третє місце серед українських підприємств за розміром активів і доходів, а також було п'ятим серед перших 15 роботодавців. Протягом 2018-2019 рр. спостерігався позитивний тренд у фінансових показниках, включаючи чистий дохід, прибуток до вирахування витрат за відсотками, сплату податків та амортизаційних відрахувань, а також чистий фінансовий результат. Незважаючи на високу норму прибутку у 2019 році (7,7%), рентабельність активів залишалася низькою, а ліквідність демонструвала тенденцію до зниження, що створювало ризик для довгострокової рентабельності компанії. Збільшення розмірів кредиторської заборгованості було частково обумовлено проблемами зі сплатою боргів на ринку електричної енергії та розрахунками за спеціальними обов'язками. Крім того, компанія стикнулася з викликами, такими як коливання обмінного курсу та зменшення обсягу реалізації товарної продукції через пандемію Covid-19. У 2020 році «Енергоатом» зазнав чистих збитків у розмірі 4,8 мільярдів гривень. Однак відновлення розпочалося в першому кварталі 2021 року [50]. Чистий дохід у 2020 році склав 45648563 тис. грн, а у 2021 – 83118205 тис. грн, що майже вдвічі більше. Чистий дохід за 9 місяців 2022 року склав 98875171 тис. грн [20]. Наприкінці лютого 2023 року в Енергоатомі повідомили, що сім з п'ятнадцяти енергоблоків українських атомних електростанцій вже переведені на паливо американської компанії Westinghouse Electric Sweden AB. До 2024 року цим паливом планують забезпечити всі енергоблоки [43]. Як бачимо компанія успішно функціонує, демонструє позитивні результати, і це пояснюється вжитими керівництвом превентивними заходами та ефективною стратегією розвитку під час війни.

З проведеного дослідження 5 корпорацій різних галузей економіки України, можна побачити, що саме умови війни в Україні серйозно вплинули на функціонування корпоративного сектору України. Деякі підприємства не змогли вжити превентивних заходів і виявили негнучкість через негативні наслідки військових дій, які безпосередньо вплинули на їх діяльність та умови функціонування. Проте, незважаючи на виклики та труднощі, окремі корпорації змушені були пристосовуватися та знаходити стратегії виживання. І відповідно вони демонструють стабільні та навіть позитивні результати.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження визначено ключові аспекти функціонування корпоративного сектору України в умовах війни:

1. Безпека та логістика:
 - компанії повинні приділяти особливу увагу забезпеченню безпеки своїх співробітників та майна;
 - проблеми логістики через обмеження на шляхах можуть вплинути на постачання сировини та готової продукції.
2. Фінансова нестабільність:
 - війна спричинила великі економічні турбуленції та валютні коливання, що вплинуло на фінансове забезпечення підприємств;
 - підприємства повинні бути готові до змін в економічному середовищі та змін у фінансових стратегіях.
3. Кадрові питання:
 - збереження кваліфікованих кадрів може бути важливим завданням у воєнний період;
 - підприємства стикаються із викликами у забезпеченні безпеки та соціального захисту працівників.
4. Корпоративна відповідальність:
 - компанії можуть брати участь у благодійних та соціальних ініціативах для підтримки постраждалих від війни та сприяння відновленню країни.
5. Інтернаціональні відносини:
 - війна суттєво вплинула на міжнародні бізнес-відносини, і компанії повинні бути готові до адаптації своїх стратегій на зовнішньому ринку.
6. Технологічна адаптація:
 - за умов постійної військової загрози, компанії повинні інвестувати в технології для забезпечення кібербезпеки та власного виживання у віртуальному просторі.
7. Стратегії кризового управління:
 - підприємства повинні розробляти та впроваджувати ефективні стратегії кризового управління для протидії можливим загрозам та невизначеностям.

Загалом, умови війни вимагають від корпорацій гнучкості, стратегічної врівноваженості та високого рівня відповідальності перед суспільством. Реагуючи на виклики, бізнес-середовище має активно взаємодіяти з урядовими та громадськими інституціями для створення умов стабільності та розвитку.

Перспективними напрямками досліджень на майбутнє вважаємо визначення ключових чинників, що впливають на розвиток корпоративного управління в Україні в умовах війни та виявлення основних негативних її наслідків на корпоративний сектор.

Список літератури

1. Акціонерне товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України». Фінансова звітність. URL: <https://www.pzcu.gov.ua/corporation/pro-korporacziyu/> (дата звернення: 02.12.2023).
2. Беляневич О.А., Мягкий А.В. Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми. Монографія. К.: ДНІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.
3. Бершадський А.О., Юрчишена Л.В. Акціонерні товариства: тенденції, проблеми функціонування та дивідендна політика. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 3. ст. 95-102.
4. Бізнес в умовах війни: топ-20 найбільших компаній України за підсумками 2022 року. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/top-20-najbilshih-kompanij-za-pidsumkami-2022-roku> (дата звернення: 26.11.2023).

5. Близнюк О.П., Іванюта О.М. Конкурентні переваги та недоліки акціонерних товариств у системі організаційно-правових форм господарювання. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 2. С. 197–205.
6. Бурмака, М.О., Попович М.Д., Ємець Г.О. Корпоративне управління у відповідях на запитання. Навчальний посібник // Під заг. ред. Мікловди В.П., доктора економічних наук, професора, член-кореспондента НАН України. К.: УІРФР, 2007. 304 с.
7. Виговська В., Чхайдзе В. Сучасні тенденції розвитку корпоративного сектору України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1 (17). С. 182-189.
8. Вінник О.М. Науково-практичний коментар Закону України «Про акціонерні товариства». К.: Юрінком Інтер, 2009.
9. Вінник О.М. Проблема ефективності правового регулювання корпоративних відносин в умовах ринкової економіки та громадянського суспільства. *Приватне право і підприємництво*. 2017. Вип. 17. С. 16-21.
10. Вінник О.М., Щербина В.С. Акціонерне право: Навчальний посібник / За ред. проф. Щербини В.С. К.: Атіка, 2000. 544с.
11. Гарафонова О.І., Ігнатєва І.А. Корпоративне управління: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 600 с.
12. Гончарук С.Т., Нашинець-Наумова А.Ю. Механізм адміністративно- правового регулювання діяльності корпорацій в Україні / С.Т. Гончарук, А.Ю. Нашинець-Наумова. *Юридичний вісник*. 2011. № 2 (19). С. 37–40.
13. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №436–IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Дата звернення: 20.11.2023).
14. Господарське право України: підручник. За ред. О.П. Подцерковного. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
15. Гуцалюк О.М. Комплексна оцінка діяльності корпоративного інтеграційного об'єднання. *Інституціональний вектор економічного розвитку*. 2015. Вип. 8 (2). С. 344-353.
16. Денисюк О.В., Мозгова Л.О. Оцінка якості корпоративного управління: конспект лекцій. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 84 с.
17. Довгань Л.Є., Пастухова В.В., Савчук Л.М. Корпоративне управління: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 179 с.
18. ДП «Аеропорт «Бориспіль». Фінансова звітність. URL: https://clarity-project.info/edr/20572069/finances?current_year=2022 (дата звернення: 15.11.2023).
19. Економічна правда. Укроборонпром отримав півмільярда прибутку за півроку. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/20/677971/> (дата звернення: 15.11.2023).
20. Енергоатом. Звітність. URL: <https://www.energoatom.com.ua/accounting.html> (дата звернення: 04.12.2023).
21. Євтушевський В.А. Корпоративне управління: підручник. К.: Знання, 2006. 406 с.
22. Заєць Т.О. Становлення корпоративного управління в Україні. *Економіка та держава*. 2010. № 7. С. 57–59.
23. Керівні принципи ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності. URL: <https://www.oecd.org/publications/20159789264312906-uk.htm> (дата звернення: 15.11.2023).
24. Корпоративне управління в Україні: теоретико-методологічні аспекти. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 359 с.
25. Любкіна О., Шпигоцька Н. Аналітична оцінка вартості компаній банківського сектору України при злитті й поглинанні. *Банківська справа*. Київ, 2012, N № 6. С.102-115.
26. Мальська М.П., Мандюк Н.Л., Занько Ю.С. Корпоративне управління: теорія та практика: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 360 с.
27. Мельник А.О., Давиденко Н. В. Роль та значення корпоративної культури в діяльності вітчизняних підприємств. *Modern Economics*. 2020. № 24(2020). С. 113-118. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-18) (дата звернення: 28.11.2023).
28. Мінус 200 мільйонів доларів: в Мінфіні спрогнозували збитки державного зернотрейдера в 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/27/699551/> (дата звернення: 03.12.2023).
29. Найбільші держпідприємства - 42 млрд у 2020, перше застосування «антиколомойського закону»: підсумки тижня для держпідприємств. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/06/5/674676/> (дата звернення: 25.11.2023).
30. Підсумки діяльності «Укроборонпрому» за перше півріччя 2021: декларуємо прибутки, але борги ростуть швидше. URL: https://defence-ua.com/people_and_company/pidsumki_dijalnosti_ukroboronpromu_za_pershe_pivrichchja_2021_deklarujemo_pributki_ale_borgi_rostut_shvidshe-4817.html (дата звернення: 25.11.2023).

31. Пімоненко Т.В. Корпоративний сектор України: тенденції розвитку та особливості впливу на довкілля. *Економіка та управління національним господарством. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. № 1(13). 2011. URL: efaidnbmnnpicajpcglclefindmkaj/https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83809/1/Pimonenko_Corporate_sector.pdf;jsessionid=FD94411FB409D10758FBFЕАВ2ЕСС8В2F (дата звернення: 12.11.2023).
32. Прохорова В. Розвиток корпоративного сектору як передумова ефективної реалізації трансформаційних процесів в економіці. *Вісник економіки транспорту і промисловості: зб. наук. праць*. 2017. No 57. С. 76 – 81.
33. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514–VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/514-17> (дата звернення: 25.11.2023).
34. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#doc_info (дата звернення: 10.11.2023)
35. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. №1576–XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення: 26.11.2023).
36. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. №448/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр> (дата звернення: 27.11.2023).
37. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 27.11.2023).
38. Саракун І.Б. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно правовий аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03; Науково дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України. К., 2008. 20 с.
39. Сазонець І.Л. Корпоративне управління: світовий досвід та механізми залучення інвестицій: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 304 с.
40. Сарнавська М. Особливості формування корпоративного сектору в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. No 6. С. 96–99.
41. Сірко, А. В. Теоретико-методичні проблеми ринкової капіталізації корпоративного бізнесу в Україні / А. В. Сірко, Н. М. Найдич. *Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль : наук. журн.* Терноп. нац. екон. ун-ту. 2007. Вип. 17. С. 101-114.
42. Смітюх А.В. Корпоративне управління: методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни. Одеса: Фенікс, 2020. 96 с.
43. Суспільне. Новини. Україна повністю відмовилася від російських запчастин до атомних реакторів і випускає власні – Енергоатом. URL: <https://suspilne.media/634836-ukraina-povnistu-vidmovilasa-vid-gosijskih-zapcastin-do-atomnih-reaktoriv-i-vipuskae-vlasni-energoatom/> (дата звернення: 05.12.2023).
44. Фролова Т. Корпоративні стратегії глобального інвестиційного бізнесу. *Міжнародна економічна політика*. 2012. Вип. 1-2. С. 125-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Мер_2012_1-2_7 (дата звернення: 20.11.2023)
45. Ховрак І.В. Ефективність функціонування корпоративного сектору національної економіки: монографія. Кременчук: ТОВ «Кременчуцька міська друкарня», 2013. 276 с.
46. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435–IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 26.11.2023).
47. Цікало В. Умови здійснення та захисту права акціонера на обов'язковий викуп акцій товариством. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 52–56.
48. Шкільняк М.М. Корпоративне управління: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2014. 293 с.
49. Що відбувається в морських портах України під час війни. URL: <https://www.dw.com/uk/shcho-vidbuvaetsia-v-morskykh-portakh-ukrainy-pid-chas-viiny/a-61793088> (дата звернення: 30.11.2023).
50. OECD Review of the Corporate Governance of State-Owned Enterprises: Ukraine. URL: <http://www.oecd.org/corporate/soe-review-ukraine.htm> (дата звернення: 30.11.2023).

References

1. Aktsionerne tovarystvo «Derzhavna prodovolcho-zernova korporatsiia Ukrainy». Finansova zvitnist [Joint-stock company «State Food and Grain Corporation of Ukraine». Financial Statements]. (n.d.). *pzcu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.pzcu.gov.ua/corporation/pro-korporacziyu/> [in Ukrainian].
2. Belyanevich, O.A., & Myagkyi, A.V. (2017). *Korporatyvne upravlinnia za zakonodavstvom Ukrainy: teoretyko-prykladni problemy. Monohrafiia [Corporate governance under the legislation of Ukraine: theoretical and applied problems. Monograph]*. К.: DNI pryvatnoho prava i pidpryemnytstva imeni akademika F.H.Burchaka NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].

3. Bershadskiy, A.O., & Yurchyshena, L.V. (2017). Aktsionerni tovarystva: tendentsii, problemy funktsionuvannya ta dyvidendna polityka [Joint-stock companies: trends, functioning problems and dividend policy]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia - Eastern Europe: Economy, Business and Management*, 3, 95-102 [in Ukrainian].
4. Biznes v umovakh viiny: top-20 naibilshykh kompanii Ukrainy za pidsumkamy 2022 roku [Business in conditions of war: the top 20 largest companies of Ukraine according to the results of 2022]. (n.d.). *thepage.ua*. Retrieved from <https://thepage.ua/ua/economy/top-20-naibilshih-kompanij-zapidsumkami-2022-roku> [in Ukrainian].
5. Blyzniuk, O.P., & Ivaniuta, O.M. (2012). Konkurentni perevahy ta nedoliky aktsionerykh tovarystv u systemi orhanizatsiino-pravovykh form hospodariuvannya [Competitive advantages and disadvantages of joint-stock companies in the system of organizational and legal forms of management]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh - Economic strategy and prospects for the development of trade and services*, 2, 197-205 [in Ukrainian].
6. Burmaka, M.O., Popovych, M.D., & Yemets, H.O. (2007). *Korporatyvne upravlinnia u vidpovidiakh na zapytannia. Navchalnyi posibnyk [Corporate governance in answers to questions. Study guide]*. K.: UIRFR [in Ukrainian].
7. Vyhovska, V., & Chkhaidze, V. (2019). Suchasni tendentsii rozvytku korporatyvnoho sektoru Ukrainy [Modern trends in the development of the corporate sector of Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia - Problems and prospects of economics and management*, 1 (17) [in Ukrainian].
8. Vinnyk, O.M. (2009). Naukovo-praktychnyi komentar Zakonu Ukrainy «Pro aktsionerni tovarystva» [Scientific and practical commentary on the Law of Ukraine «On joint-stock companies»]. K.: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
9. Vinnyk, O.M. (2017). Problema efektyvnosti pravovoho rehuliuвання korporatyvnykh vidnosyn v umovakh rynkovoї ekonomiky ta hromadianskoho suspilstva [The problem of effectiveness of legal regulation of corporate relations in the conditions of market economy and civil society]. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo - Private law and entrepreneurship*, 17 [in Ukrainian].
10. Vinnyk, O.M., & Shcherbyna, V.S. (2000). *Aktsionerne pravo: Navchalnyi posibnyk [Stock law: Educational manual]*. K.: Atika [in Ukrainian].
11. Harafonova, O.I., & Ihnatieva, I.A. (2013). *Korporatyvne upravlinnia: Pidruchnyk [Corporate management: Textbook]*. K.: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].
12. Honcharuk, S.T., & Nashynets-Naumova, A.Iu. (2011). Mekhanizm administratyvno-pravovoho rehuliuвання diialnosti korporatsii v Ukraini [The mechanism of administrative and legal regulation of the activities of corporations in Ukraine]. *Yurydychnyi visnyk - Legal Bulletin*, 2 (19) [in Ukrainian].
13. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. №436-IV [Economic Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 No. 436-IV]. *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].
14. Podtserkovnyi, O.P.(Eds.). (2018). *Commercial law of Ukraine: textbook*. Odesa: Feniks [in Ukrainian].
15. Hutsaliuk, O.M. (2015). Kompleksna otsinka diialnosti korporatyvnoho intehratsiinoho obiednannya [Comprehensive assessment of the activities of the corporate integration association]. *Instytutsionalnyi vektor ekonomichnoho rozvytku - Comprehensive assessment of the activities of the corporate integration association*, 8 (2) [in Ukrainian].
16. Denysiuk, O.V., & Mozghova, L.O. (2012). *Otsinka yakosti korporatyvnoho upravlinnia: konspekt leksii [Assessment of the quality of corporate governance: lecture notes]*. Kharkiv: Vyd. KhNEU [in Ukrainian].
17. Dovhan, L.Ie., Pastukhova, V.V., & Savchuk, L.M. (2007). *Korporatyvne upravlinnia: Navchalnyi posibnyk - Corporate management: Study guide*. K.: Kondor [in Ukrainian].
18. DP «Aeroport «Boryspil». Finansova zvitnist [SE Boryspil Airport. Financial Statements]. (n.d.). *clarity-project.info*. Retrieved from https://clarity-project.info/edr/20572069/finances?current_year=2022 [in Ukrainian].
19. Ekonomichna pravda. Ukroboronprom otrymav pivmiliarda prybutku za pivroku [Economic truth. Ukroboronprom received half a billion profit in six months]. (n.d.). *epravda.com.ua*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/20/677971/> [in Ukrainian].
20. Enerhoatom. Zvitnist [Energy atom. Reporting]. (n.d.). *energoatom.com*. Retrieved from <https://www.energoatom.com.ua/accounting.html> [in Ukrainian].
21. Yevtushevskiy, V.A. (2006). *Korporatyvne upravlinnia: pidruchnyk [Corporate management: a textbook]*. K.: Znannia[in Ukrainian].

22. Zaiets, T.O. (2010). Stanovlennia korporatyvnoho upravlinnia v Ukraini [Formation of corporate governance in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava - Economy and the state*, 7, 57–59.
23. Kerivni pryntsyipy OESR schodo korporatyvnoho vriaduvannia na pidpriemstvakh derzhavnoi formy vlasnosti [OECD Guidelines for Corporate Governance at State-Owned Enterprises]. (n.d.). *oecd.org*. Retrieved from <https://www.oecd.org/publications/20159789264312906-uk.htm> [in Ukrainian].
24. *Korporatyvne upravlinnia v Ukraini: teoretyko-metodolohichni aspekty [Corporate governance in Ukraine: theoretical and methodological aspects]*. (2007). Ternopil': Ekonomichna dumka [in Ukrainian].
25. Liubkina, O., & Shpyhots'ka, N. (2012). Analitychna otsinka vartosti kompanij bankivs'koho sektoru Ukrainy pry zlytti j pohlynanni [Analytical assessment of the value of companies in the banking sector of Ukraine during mergers and acquisitions]. *Bankivs'ka sprava - Banking*, 6, 102-115 [in Ukrainian].
26. Mal's'ka, M.P., Mandiuk, N.L., & Zan'ko, Yu.S. (2012). *Korporatyvne upravlinnia: teoriia ta praktyka: pidruchnyk - Corporate management: theory and practice: a textbook*. K.: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
27. Mel'nyk, A.O., & Davydenko, N.V. (2020). Rol' ta znachennia korporatyvnoi kul'tury v diial'nosti vitchyznianykh pidpriemstv [The role and significance of corporate culture in the activities of domestic enterprises]. *Modern Economics - Modern Economics*, 24(2020), 113-118. Retrieved from [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-18) [in Ukrainian].
28. Minus 200 mil'joniv dolariv: v Minfini sprohnozuvaly zbytky derzhavnogo zernotrejdera v 2023 [Minus 200 million dollars: the Ministry of Finance predicted losses of the state grain trader in 2023]. (n.d.). *epravda.com.ua*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/27/699551/> [in Ukrainian].
29. Najbil'shi derzhpidpriemstva - 42 mlrd u 2020, pershe zastosuvannia «antykolomojs'koho zakonu»: pidsumky tyzhnia dlia derzhpidpriemstv [The largest state-owned enterprises - 42 billion in 2020, the first application of the «anti-Kolomoj law»: results of the week for state-owned enterprises]. (n.d.). *epravda.com.ua*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/06/5/674676/> [in Ukrainian].
30. Pidsumky diial'nosti «Ukroboronpromu» za pershe pivrichchia 2021: deklaruiemo prybutky, ale borhy rostut' shvydshe [Results of the activity of «Ukroboronprom» for the first half of 2021: we declare profits, but debts are growing faster]. (n.d.). *defence-ua.com*. Retrieved from https://defence-ua.com/people_and_company/pidsumki_dijalnosti_ukroboronpromu_za_pershe_pivrichchja_2021_d_eklarujemo_pributki_ale_borgi_rostut_shvidshe-4817.html [in Ukrainian].
31. Pimonenko, T.V. (2011). Korporatyvnyi sektor Ukrainy: tendentsii rozvytku ta osoblyvosti vplyvu na dovkillia [The corporate sector of Ukraine: development trends and features of the impact on the environment]. *Ekonomika ta upravlinnia natsional'nym hospodarstvom. Visnyk Berdians'koho universytetu menedzhmentu i biznesu -Economy and management of the national economy. Bulletin of the Berdyan University of Management and Business*, 1(13). Retrieved from efaidnbmnnnibpcajpeglclefindmkaj/https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83809/1/Pimonenko_Corporate_sector.pdf;jsessionid=FD94411FB409D10758FBFEAB2ECC8B2F [in Ukrainian].
32. Prokhorova, V. (2017). Rozvytok korporatyvnoho sektoru iak peredumova efektyvnoi realizatsii transformatsijnykh protsesiv v ekonomitsi [The development of the corporate sector as a prerequisite for the effective implementation of transformational processes in the economy]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti: zb. nauk. prats' - Herald of the economy of transport and industry: coll. of science works*, 57, 76 – 81 [in Ukrainian].
33. Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrainy vid 17.09.2008 r. № 514–VI [On joint-stock companies: The Law of Ukraine dated September 17, 2008 No. 514-VI]. (2008). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/go/514-17> [in Ukrainian].
34. Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrainy vid 27.07.2022 № 2465-IX [On joint-stock companies: Law of Ukraine dated July 27, 2022 No. 2465-IX]. (2022). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#doc_info [in Ukrainian].
35. Pro hospodars'ki tovarystva: Zakon Ukrainy vid 19.09.1991 r. №1576–KhII [On business partnerships: Law of Ukraine dated September 19, 1991 No. 1576–XII]. (1991). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> [in Ukrainian].
36. Pro derzhavne rehuliuвання rynku tsinnykh paperiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 30.10.1996 r. №448/96-VR [On state regulation of the securities market in Ukraine: Law of Ukraine dated October

- 30, 1996 No. 448/96-VR]. (1996). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-vr> [in Ukrainian].
37. Pro tovarystva z obmezhenoju ta dodatkovoiu vidpovidal'nistiu: Zakon Ukrainy vid 06.02.2018 r. № 2275–VIII [On limited and additional liability companies: Law of Ukraine dated February 6, 2018 No. 2275–VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> [in Ukrainian].
38. Sarakun, I.B. (2008). Zdijsnennia korporatyvnykh prav uchasnykamy (zasnovnykamy) hospodars'kykh tovarystv (tsyvil'no pravovyj aspekt) [Exercise of corporate rights by participants (founders) of business associations (civil legal aspect)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Naukovo doslidnyj instytut pryvatnoho prava i pidpriemnytstva Akademii pravovykh nauk Ukrainy. K. [in Ukrainian].
39. Sazonets', I.L. (2008). *Korporatyvne upravlinnia: svitovyy dosvid ta mekhanizmy zaluchennia investysij: navch.posibnyk [Corporate management: world experience and mechanisms of investment attraction: training manual]*. K.: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
40. Sarnavs'ka, M. (2016). Osoblyvosti formuvannia korporatyvnoho sektoru v Ukraini [Features of the formation of the corporate sector in Ukraine]. *Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal - Legal scientific electronic journal*, 6, 96–99 [in Ukrainian].
41. Sirko, A.V., & Najdych, N.M. (2007). Teoretyko-metodychni problemy rynkovo kapitalizatsii korporatyvnoho biznesu v Ukraini [Theoretical and methodological problems of market capitalization of corporate business in Ukraine]. *Ekonomika i rynek: oblik, analiz, kontrol' : nauk. zhurn. Ternop. nats. ekon. un-tu. - Economics and the market: accounting, analysis, control: Science. journal Ternopil national economy university*, 17, 101-114 [in Ukrainian].
42. Smitiukh, A.V. (2020). *Korporatyvne upravlinnia: metodychni rekomendatsii do vyvchennia navchal'noi dysypliny [Corporate management: methodological recommendations for studying the academic discipline]*. Odesa: Feniks [in Ukrainian].
43. Suspil'ne. Novyny. Ukraina povnistiu vidmovylasia vid rosijs'kykh zapchastyn do atomnykh reaktoriv i vypuskaie vlasni – Enerhoatom [Public. News. Ukraine completely abandoned Russian spare parts for nuclear reactors and produces its own - Energoatom]. (n.d.). *suspilne.media*. Retrieved from <https://suspilne.media/634836-ukraina-povnistiu-vidmovilasa-vid-rosijskih-zapcastin-do-atomnih-reaktoriv-i-vipuskae-vlasni-energoatom/> [in Ukrainian].
44. Frolova, T. (2012). Korporatyvni stratehii hlobal'noho investysijnoho biznesu [Corporate strategies of global investment business]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka - International economic policy, Vyp. 1-2*, 125-155. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2012_1-2_7 [in Ukrainian].
45. Khovrak, I.V. (2013). *Efektivnist' funkcionuvannia korporatyvnoho sektoru natsional'noi ekonomiky: monografii [Effectiveness of functioning of the corporate sector of the national economy: monograph]*. Kremenchuk: TOV «Kremenchuts'ka mis'ka drukarnia» [in Ukrainian].
46. Tsyvil'nyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435–IV [Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 No. 435–IV]. (2003). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
47. Tsikalo, V. (2017). Umovy zdijsnennia ta zakhystu prava aktsionera na obov'iazkovyj vykup aktsij tovarystvom [Conditions for the exercise and protection of a shareholder's right to a mandatory buyback of shares by the company]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo - Entrepreneurship, economy and law*, 10, 52–56 [in Ukrainian].
48. Shkil'niak, M.M. (2014). *Korporatyvne upravlinnia : navch. posib. [Corporate management: education. manual]*. Ternopil': Krok [in Ukrainian].
49. Scho vidbuvaet'sia v mors'kykh portakh Ukrainy pid chas vijny [What happens in the seaports of Ukraine during the war]. (n.d.). *dw.com*. Retrieved from <https://www.dw.com/uk/shcho-vidbuvaetsia-v-morskykh-portakh-ukrainy-pid-chas-viiny/a-61793088> [in Ukrainian].
50. OECD Review of the Corporate Governance of State-Owned Enterprises: Ukraine (n.d.). *oecd.org*. Retrieved from <http://www.oecd.org/corporate/soe-review-ukraine.htm> [in English].

Buhaieva Marii, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Analysis of the Conditions of Formation and Functioning of the Corporate Sector of Ukraine

The article analyzes the conditions of the formation and functioning of the corporate sector of Ukraine with the aim of determining the key factors affecting its development, identifying potential obstacles and formulating on this basis the key aspects of the functioning of the corporate sector of Ukraine in war conditions. In particular, the essence of the term «corporation» was analyzed in detail and the key

characteristics of corporations were determined. The positive and negative aspects of modern corporations are defined. The author also identified the advantages and disadvantages of the joint-stock form of business in Ukraine in difficult business conditions during the war with russia. Such an analysis showed that the conditions for the formation of the corporate sector in the conditions of war are complex and require adaptability, flexibility and strategic thinking. Corporate enterprises must adapt to new market conditions, ensure stability and reliability of their activities, and prepare for possible changes in the political and economic environment.

A statistical review of the activities of corporate enterprises and indicators of their functioning was carried out (on the example of 5 enterprises and their analysis for 5 years) and an analysis of the conditions of their formation and functioning of the following companies was carried out: 1. Joint-stock company «Ukrainian defense industry», 2. SE «Airport «Boryspil», 3. Administration of Seaports of Ukraine (AMPU), 4. State Food and Grain Corporation of Ukraine (DPZKU), 5. SE «Energoatom». From the conducted research of 5 corporations of different branches of the economy of Ukraine, it can be seen that the conditions of the war in Ukraine seriously affected the functioning of the corporate sector of Ukraine. Some enterprises failed to take preventive measures and showed inflexibility due to the negative consequences of military actions, which directly affected their activities and operating conditions. However, despite the challenges and difficulties, individual corporations have had to adapt and find strategies to survive. And accordingly, they demonstrate stable and even positive results.

corporation, corporate sector, corporate enterprises, corporate strategies, operating conditions of the corporate sector

Одержано (Received) 27.10.2023

*Прорецензовано (Reviewed) 09.11.2023
Прийнято до друку (Approved) 27.12.2023*

УДК 336.763.2

JEL Classification: M20, G30, K22

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10\(43\).36-44](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).36-44)

Ю.А. Бондар, доц., канд. екон. наук

Льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кропивницький, Україна

Р.І. Жовновач, проф., д-р екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Г.О. Ус, проф., д-р екон. наук

Приватний заклад вищої освіти «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова», м. Черкаси, Україна

Економічні підходи до оцінки цінних паперів та ризиків корпоративних інтеграційних об'єднань і товариств

Стаття присвячена дослідженню підходів до оцінки цінних паперів та економічних ризиків корпоративних інтеграційних об'єднань і товариств для кращого використання при формування ціни на ринку цінних паперів. Розглядаються основні теоретико-правові підходи до оцінки ринкової вартості акцій вітчизняних підприємств.

Сформовано ціну акцій та інших цінних паперів методом контр-фактичного аналізу, окрім врахування домінуючих характеристик акцій. Обґрунтовано перелік інформації про емітента цінних паперів, яку пропонується, за відсутності біржового котирування, вважати ключовою для визначення ціни. З'ясовано сутність алгоритму переходу від оцінки всього підприємства до оцінки отриманих раніше дольових часток. Проаналізовано принципи оцінки прав підприємства та встановлено підхід, який найкраще відповідає завданню визначення вартості об'єкта в рамках оцінки прав підприємства.

Проаналізовано процес формування ринкової вартості акцій корпоративного консолідованого партнерства та визначено, що капітал може збільшуватися або зменшуватися під впливом макро- та мікроекономічних факторів. Враховано підходи до оцінки ринку цінних паперів, який відноситься до ринку, що розвивається, адже такі ринки виявилися найбільш вразливими до сучасного процесу інтеграційних фінансових ринків та можуть прийняти на себе основний удар поточних і майбутніх фінансових криз та економічних ризиків.

© Ю.А. Бондар, Р.І. Жовновач, Г.О. Ус, 2023